

Zásady aplikace ionizujícího záření u radiologických výkonů u těhotných

Lékařské ozáření pacientek v průběhu těhotenství lze provést pouze v neodkladných případech nebo z důvodů indikace pro potřeby porodu; přitom je nezbytné vždy zvlášť pozorně zvažovat nutnost získání požadované diagnostické informace nebo léčebného přínosu, kterého má být dosaženo při použití zdrojů ionizujícího záření. Současně je třeba volit zdroj ionizujícího záření a postupy, které zajistí maximální ochranu embrya nebo plodu.

Zjištění případné gravidity před LO u pacientek ve fertilním věku je odpovědností indikujícího a aplikujícího odborníka. Indikující lékař je povinen pátrat po možném těhotenství v rámci indikace LO. Aplikující odborník je povinen zjišťovat případnou graviditu během objednání pacientky k výkonu a před započítím LO po příchodu pacientky na vyšetřovnu radiologického oddělení. Je třeba vždy zvážit, zda k diagnóze potřebnou pro správnou léčbu nelze dospět jiným typem vyšetření nepoužívajícího k akvizici diagnostické informace ionizující záření (UZ; MR). Za rizikové jsou považovány všechny výkony LO, při nichž je děloha umístěna v primárním svazku rentgenového záření nebo je ozářena nezanedbatelnou dávkou rozptýleného záření. To znamená radiologické výkony prováděné v prostoru mezi bránicí a stydkými kostmi. Při LO ozáření mimo výše uvedenou oblast je dávka pro dělohu zpravidla nevýznamná a vyšetření lze provést bez zvýšeného rizika.

Radiologická praxe přináší tři možné varianty, kdy je nutné zvážit možnost provedení LO.

a) Pacientka s pravidelným menstruačním cyklem, u které nelze vyloučit počátek těhotenství

Vyšetření je možné provést po zdůvodnění správnosti indikace radiologem a po informování pacientky, že ve druhé polovině menstruačního cyklu není těhotenství reálně ohroženo.

Poznámka: Dříve aplikované tzv. desetidenní pravidlo – to znamená, že se vyšetření má provádět pouze v prvních 10 dnech po skončení menstruace, neplatí.

b) Prokázané, nebo pravděpodobné těhotenství (opoždění menstruace)

Jestliže může být léčba podmíněná LO odložena. Provedeme LO se souhlasem ošetřujícího (indikujícího) lékaře až po porodu, případně po vyloučení těhotenství.

Jestliže je nezbytné LO pro stanovení diagnózy a odklad správné léčby by mohl poškodit matku a případně i dítě, lze ho provést po dohodě s ošetřujícím (indikujícím) lékařem a po souhlasu matky. Pacientka musí být řádně a srozumitelně poučena o rizicích, které podstupuje. Zároveň musí být poučena i o možných následcích neprovedení LO. Poučení a souhlas stvrzuje pacientka podpisem formuláře FNOL Fm-L009-001-RTG-027 Poučení a informovaný souhlas s rtg ozářením těhotné ženy (pravděpodobně těhotné ženy).

c) LO bylo provedeno při nerozpoznaném těhotenství

- Skiagrafické vyšetření mimo oblast břicha a pánve (hlava, krk, hrudník, končetiny). Není třeba kalkulovat dávku na dělohu.
- Skiagrafické vyšetření v oblasti břicha a pánve. Radiologický fyzik provede odhad dávky na základě zaznamenaných expozičních parametrů.
- LO typu urografie, irrigoskopie, cystografie, intervenční výkony apod. Radiologický fyzik provede odhad dávky na základě zaznamenaných expozičních parametrů.
- CT vyšetření. Radiologický fyzik provede odhad dávky na základě zaznamenaných expozičních parametrů.

Tato příloha nepodléhá při změně textu připomínkovému řízení.